

H EBPAIA

ΕΞΑΘΛΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Μπρέχτ «δραπέτευσε» ἀπ' τῆ Γερμανία ἀμέσως μετὰ τὸν ἐμπρησμό τοῦ Ράιχσταγκ ἀπ' τοὺς χιτλερικούς (28.2.1933). Τὸ πρῶτο σημαντικό ἔργο ποὺ ἔγραψε στὴν ἐξορία του—μιὰ ἐξορία ποὺ θὰ κρατοῦσε δεκαπέντε χρόνια— ἦταν μιὰ σειρὰ ἀπὸ οὐντομες σκηνές γύρω στὴ ζωὴ τῆς χιτλεροκρατούμενης Γερμανίας : τιλοφορημένο ἀρχικά «Γερμανία - μιὰ ἱστορία φρίκης» (*Deutschland - ein Greulmädchen*), τὸ σπονδυλωτὸ αὐτὸ ἔργο ὀνομάστηκε τελικὰ «Τρόμος καὶ ἀθλιότητα τοῦ Τρίτου Ράιχ» (*Furcht und Elend des dritten Reiches*).

Σὲ οὐντομες ρεαλιστικὲς σκηνές, ἀπλὰ σκίτσα πότε-πότε, σκιαγραφεῖται ἀπ' τὸν Μπρέχτ καὶ τῆ συνεργάτισσά του Μαργαρίτα Στέφφιν, ὄχι μόνο ἡ κτηνωδία καὶ ἡ τερατωδία τοῦ ναζισμοῦ ἀλλὰ καὶ—προπάντων—ἡ οἰκτρὴ διαστροφή στὴ δημόσια καὶ ἰδιωτικὴ ζωὴ, στὴ συμπεριφορὰ, στὶς σχέσεις καὶ στὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων, ποὺ τὸ καθεστῶς αὐτὸ προκαλεῖ. Ὁ τρόμος—γέννημα καὶ ὄπλο τοῦ φασισμοῦ καὶ κάθε τυρανίας—ἐξαθλιώνει κι ἐξαχρειώνει τὰ πάντα, τσακίζει ἀκόμα καὶ τοὺς φιλικούς κι ἐρωτικούς κι «αἱμάτινους» δεσμούς, κατασκηνάζει δειλοὺς καὶ καταδότες, ἀπο-ανθρωπίζει ὡς τὸν ἔσχατο ἐξευτελισμό.

Κορυφαῖο ἀπ' τὰ «σκέτς» αὐτά, ἡ «Ἐβραία» εἰκονίζει μέσ' ἀπὸ ἓνα τρίπτυχο (τέσσερα τηλεφωνήματα - ἓνας μονόλογος - ἓνας διάλογος) τῆ θλιβερῆ κωμωδία ποὺ οἱ «τρομαγμένοι» παίζουν ὄχι μόνο μὲ τοὺς «κοινωνικὰ γνωστούς», ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς πιὸ δικούς τους καὶ μὲ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸ τους ἀκόμα. Ἡ «ἀντιστροφή» τοῦ τελευταίου

μέρους—δπον ή Έβραία δέ λέει στὸν ἄντρα της ὅσα «τοῦ» εἶχε «πεῖ» στὸ μονόλογό της—δὲν εἶναι μόνο ἓνα δεξιOTECHNIKŌ εὖρημα : εἶναι ἡ δραματικὴ-σαρκαστικὴ ἀποτόπωση τῆς ὑποκρισίας ἀπὸ δειλία ἐκείνων πού ὑποτάσσονται στὸ καθεστῶς τοῦ τρόμου καὶ τῆς ὑποκρισίας ἀπὸ οἴκτο ἐκείνων πού φεύγουν γιὰ νὰ λυτρωθοῦν ἀπ' τὴ σιωπὴ πού ἔχει ἐπιβάλει παντοῦ ὁ τρόμος, ἀλλὰ σωμαίνουν κι ἐκεῖνοι καὶ δὲ λένε στοὺς συμβιβασμένους τὶς πόρνες ἀλήθειες γιὰ κείνους καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό τους.

Ἡ «Έβραία» καὶ τ' ἄλλα «σκέτς» τοῦ «Τρόμου...» γράφτηκαν ἀνάμεσα στὰ 1935 καὶ 1936. Πρῶτὴ παράσταση τῆς πρώτης σειρᾶς ἀπ' αὐτὰ δόθηκε στὸ Παρίσι, τὸ Μάη τοῦ 1937, μὲ μουσικὴ τοῦ Χάνς Αἰολερ, καὶ μὲ τὴ Χέλεν Βάιγκελ στὸ ρόλο τῆς Έβραίας.

Στὴν Ἑλλάδα, τὴν «Έβραία» παρουσίασε τὸ «Θέατρο Τέχνης», σὲ μετάφραση τοῦ Σωτήρη Πατατζῆ καὶ σκηνοθεσία τοῦ Κάρουλου Κούν, μὲ τὴν Τασία Πανταζοπούλου, τὸ Φεβρουάριο 1959.

Στὴ μετάφραση πού ἐκδίδεται τώρα, παίχτηκε ἀπὸ τὴ Μελίνα Μερκούρη καὶ τὸ Μάνο Κατράκη στὸ πρόγραμμα «Συντροφιά μὲ τὸν Μπρέχτ», μὲ σκηνοθεσία τοῦ Jules Dassin, τὸ Φεβρουάριο 1978. Καὶ ἀμέσως μετὰ, τὸν Ἀπρίλη, ἀπὸ τὴν Ἑλλή Λαμπέτη (χωρὶς τὸ τελευταῖο μέρος) στὸ πρόγραμμα «Ἐξι μονόπρακτα».

Μ. ΠΛ.

Καὶ νά, ἐκεῖ, τόσοι καὶ τόσοι πού τις γυναῖκες τους ἀρπάει, γυναῖκα «ἀρία» γιὰ νὰ τοὺς δώσει. Κατάρες, θρῆνοι, πᾶν' χαμένοι. Ἄφοῦ εἶστε τόσο ἐκφυλισμένοι, ἐκεῖνος τὴ φυλὴ θά σώσει.

Φρανκφούρτη, 1935. Βράδυ. Μιὰ Γυναίκα φτιάχνει τὶς βαλίτσες της. Διαλέγει τί θά πάρει μαζί της. Πότε-πότε, ἀλλάζει γνώμη, βγάζει κάτι ἀπ' τὴ βαλίτσα, τὸ ξαναβάζει στὴ θέση του στὸ δωμάτιο, καὶ παίρνει κάτι ἄλλο. Διστάζει ὦρα πολλὴ ἂν πρέπει νὰ πάρει ἀπ' τὸ κομὸ μιὰ μεγάλη φωτογραφία τοῦ ἄντρα της. Στὸ τέλος, τὴν ἀφήνει στὴ θέση της. Κουρασμένη ἀπ' τὴν ἐτοιμασία, καθίζει γιὰ λίγο πάνω σὲ μιὰ βαλίτσα, ἀκουμπώντας τὸ κεφάλι στὰ χέρια της. Ἐπειτα, σηκώνεται καὶ πάει στὸ τηλέφωνο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Ἐδῶ, Ἰουδῆθ Κέιθ. Ἐσεῖς εἶστε, γιατρέ ; — Καλησπέρα. Ἦθελα μόνο νὰ σᾶς πῶ ὅτι θά πρέπει νὰ βρεῖτε κάποιον ἄλλον γιὰ τέταρτο στὸ μπρίτζ: ναί, φεύγω ταξίδι. — Ὅχι γιὰ πολὺ... ἀλλὰ τὸ λιγότερο, μερικὲς βδομάδες. — Πάω στὸ Ἀμστερνταμ. — Ναί, λένε πῶς ἡ ἀνοιξὴ εἶναι πολὺ ἁμορφὴ στὴν Ὀλλανδία. — Ἐχω μερικὸς φίλους ἐκεῖ. — Ὅχι, φίλοι οὐς, στὸν πληθυντικό, ὅσο κι ἂν σᾶς φαίνεται ἀπίστευτο. — Πῶς θά παίζετε τώρα μπρίτζ χωρὶς ἐμένα; — Μὰ ἔχουμε δυὸ βδομάδες νὰ παίξουμε. — Φυσικά, κι ὁ Φρίτς ἦταν κατακρωμένος. Μὲ τέτοιο κρῦο, πῶς νὰ παίξει κανεὶς μπρίτζ; αὐτὸ εἶπα κι ἐγώ! — Μὰ ὄχι, γιατρέ, πῶς μποροῦσε νὰ μοῦ περάσει τέτοια ἰδέα ; — Τὸ ξέρω πῶς κι ἡ Θέκλα ἦταν πολὺ ἀπασχολημένη μὲ τὴν ἐπίσκεψή τῆς μητέρας

της. — Γιατί νά σκεφτώ κάτι τέτοιου ; — "Όχι, δέν ήταν διόλου «ξαφνικό» . . . τὸ ἀνέβαλα ὀλοένα, τώρα ὁμως πρέπει . . . — Ναί, οὔτε στὸν κινηματογράφο θὰ μπορέσω νά ἔρθω μαζί σας. Χαιρετισμούς στὴ Θέκλα. — Καί . . . ἂν θέλατε νά τηλεφωνεῖτε, πότε-πότε, στὸν Φρίτς . . . προπάντων, τὶς Κυριακές. — Λοιπὸν, καλὴν ἀντάμωση ! — Μὰ ναί, βέβαια, εὐχαρίστως ! — Χαίρετε !

(Κλείνει καὶ παίρνει ἓναν ἄλλον ἀριθμὸ)

'Εδῶ, 'Ιουδῆθ Κέιθ. Μπορῶ νά μιλήσω μὲ τὴν κυρία Σέκ ; — Λόττε, ἐσύ ; — "Ἦθελα νά σ' ἀποχαιρετήσω βιαστικά . . . φεύγω γιὰ λίγο καιρὸ. — "Όχι, εἶμαι μιὰ χαρά . . . μόνο γιὰ ν' ἀλλάξω λίγο περιβάλλον. — Ναί, θέλω νά σέ παρακαλέσω . . . τὴν ἄλλη Τρίτη τὸ βράδυ, ὁ Φρίτς ἔχει καλέσει σπίνι τὸν καθηγητὴ . . . λοιπὸν, θὰ μπορούσες νά 'ρθεις καὶ σύ ; 'Εγὼ φεύγω ἀπόψε, ὅπως σοῦ εἶπα. — Ναί, τὴν Τρίτη. — "Όχι, πρέπει νά φύγω ἀπόψε . . . αὐτὸ δέν ἔχει καμιὰ σχέση . . . ἔλεγα πὼς θὰ μπορούσες νά ἔρθεις. — Πολὺ καλά, ἄς ποῦμε : μ' ὅλο πού δὲ θὰ εἶμαι ἐγὼ ἐδῶ, σύμφωνοι ; — Τὸ ξέρω πὼς δέν εἶσαι τέτοιος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ νά ἦσουνα . . . ζοῦμε σὲ τόσο ἀναστατωμένη ἐποχὴ, κι ὅλος ὁ κόσμος εἶναι πολὺ προσεχτικός, φυλάγεται ἀπ' ὅλα. Λοιπὸν, θὰ 'ρθεις ; — "Α ν μπορεῖ ὁ Μάξ ; "Ω, θὰ μπορέσει: πὲς του, πὼς θὰ εἶναι ὁ καθηγητὴς, καὶ θὰ 'ρθει. — Τώρα, ὁμως πρέπει νά σ' ἀφήσω. Λοιπὸν, ἀντίο !

(Κλείνει καὶ παίρνει ἓναν ἄλλον ἀριθμὸ)

'Εσοῦ 'σαι, Γερτρούδη ; 'Εδῶ, 'Ιουδῆθ. Μὲ συγχωρεῖς πού σ' ἐνοχλῶ. — Εὐχαριστῶ. Θέλω νά σέ παρακαλέσω . . . νά 'χεις λίγο τὸ νοῦ σου στὸν Φρίτς . . . ἐγὼ θὰ λείψω γιὰ ἓνα - δυὸ μῆνες. — "ἔλεγα πὼς ἐσύ, σὰν ἀδελφὴ του . . . Γιατί «δὲ θὰ ἔπρεπε» ; — Μὰ κανένας δὲ θὰ σέ παρεξη-

γήσει, κι ἀκόμα λιγότερο ὁ Φρίτς. — Φυσικά, τὸ ξέρει πὼς ἐσύ κι ἐγὼ δέν . . . δέν τὰ πᾶμε τόσο καλά, ὁμως . . . — Τότε, θὰ σοῦ τηλεφωνήσῃ ἐ κ ε ἰ ν ο ς, ἂν τὸ θέλεις. — Ναί, θὰ τοῦ τὸ πῶ. — "Όλα εἶναι ταχτοποιημένα, λίγο-πολύ . . . μόνο πού τὸ σπίνι εἶναι κάπως μεγάλο. — Μὴ σὲ νοιάζει γιὰ τὸ γραφεῖο του, ἢ "Ἰντα ξέρει τὶ πρέπει νά κάνει, ἄσ' το σ' αὐτὴν. — Εἶναι ἀρκετὰ ἔξυπνη, νομίζω, κι ὁ Φρίτς τὴν ἔχει συνηθίσει. — "Α, καὶ κάτι ἄλλο . . . σὲ παρακαλῶ, μὴ μὲ παραξεγήσεις . . . ἀλλὰ δέν τοῦ ἀρέσουν οἱ συζητήσεις πρὶν ἀπ' τὸ φαγητό, λοιπὸν . . . μὴν τὸ ξεχάσεις, ἔ ; Προσπαθοῦσα πάντα νά τις ἀποφεύγω. — Δὲ θὰ ἤθελα νά τὸ κουβεντιάσουμε, αὐτό, τώρα . . . τὸ τραῖνο μου φεύγει σὲ λίγο, καὶ δέν ἔχω ἀκόμα ἐτοιμάσει τὶς βαλίτσες μου, ξέρεις. — Φρόντιζε, πότε πότε, τὰ κοστοῦμια του καὶ θύμισέ του νά πάει στὸ ράφτη του . . . ἔχει παραγγεῖλει ἓνα παλτό . . . Καὶ πρόσεξε νά 'χει θέρμανση στὴν κρεβατοκάμαρά του, κοιμᾶται πάντα μ' ἀνοιχτὰ παράθυρα, καὶ κάνει τόσο κρύο αὐτὸ τὸν καιρὸ. — "Όχι, δὲ νομίζω πὼς θὰ ἔπρεπε νά γίνει λιγότερο σκληραγωγημένος. Τώρα ὁμως, πρέπει νά κλείσω. — Σ' εὐχαριστῶ πολὺ, Γερτρούδη, θὰ σοῦ γράφω καὶ θὰ μοῦ γράφεις κάθε τόσο. — 'Αντίο !

(Κλείνει καὶ παίρνει ἓναν ἄλλον ἀριθμὸ)

"Αννα ; 'Εδῶ, 'Ιουδῆθ. "Ακου, φεύγω ἀμέσως. — "Όχι, π ρ ε π ε ι, τὰ πράγματα ἔγιναν πολὺ δύσκολα. — Πολὺ δύσκολα ! — Ναί, ὅχι, δέν τὸ θέλει ὁ Φρίτς, οὔτε κἀν τὸ ξέρει . . . ἀπλούστατα, ἔφτιαξα τὶς βαλίτσες μου . . . — Δέν τὸ νομίζω — Δὲ νομίζω πὼς θὰ ἔχει ἀντίρρηση. Βρίσκεται σὲ πολὺ δύσκολη θέση . . . κ ο ι ν ω ν ι κ ἄ, θέλω νά πῶ. — Αὐτό, δέν τὸ συζητήσαμε. — Δὲ μιλάμε ποτὲ γι' αὐτό, ποτέ ! — "Όχι, δέν ἔχει ἀλλάξει διόλου, ἴσα

ίσα. — Σὲ παρακαλῶ, μὴν τὸν ἀφήσετε μονάχο του, τὸν πρῶτο καιρὸ. — Ναι, τίς Κυριακές, προπάντων . . . καὶ πείσετέ τον νὰ μετακομίσει. — Τὸ διαμέρισμα εἶναι πολὺ μεγάλο γιὰ κεῖνον. — Ἦθελα πολὺ νὰ ῥθω νὰ σ' ἀποχαιρετήσω . . . ἀλλά, ξέρεις, ὁ θυρωρὸς! . . . — Λοιπόν, ἀντίο . . . — Ὅχι, μὴν ἔρθεις στὸ σταθμὸ, μὲ κανέναν τρόπο! — Ἀντίο, θὰ σοῦ γράφω πότε - πότε. — Οὔτε λόγος.

(Κλείνει καὶ δὲν παίρνει ἄλλον ἀριθμὸ. Ὅσῃν ὥρα τηλεφωνοῦσε, κάπνιζε. Τώρα, καίει τὸ καρνὲ δπου εἶχε γραμμένα τὰ τηλέφωνα. Σουλατσάρεϊ πάνω-κάτω. Ἐπειτα, ἀρχίζει νὰ μιλάει μόνη της : «προβάρει» τὸ «λογίδριο» πού θὰ πεῖ στὸν ἄντρο της, μιλώντας πρὸς μιὰ καρτέλα, δπου «κάθεται» ἐκεῖνος)

Ναι, φεύγω, Φρίτς, τώρα. Ἴσως ἔμεινα πιὸ πολὺ ἀπ' ὅσο ἔπρεπε . . . συχώρεσέ με, ἀλλά . . .

(Σταματάει, σκέφτεται καὶ ξαναρχίζει)

Φρίτς, μὴν προσπαθήσεις νὰ μὲ κρατήσεις ἄλλο, δὲν μπορεῖς πιά . . . Εἶναι ὀλοφάνερο πῶς, ἂν μείνω, θὰ σὲ καταστρέψω, . . . ξέρω πῶς δὲν εἶσαι δειλός, δὲ φοβᾶσαι τὴν Ἀστυνομία, ὅμως ὑπάρχουν καὶ χειρότερα. Δὲ θὰ σὲ πᾶνε βέβαια σὲ στρατόπεδο συγκεντρώσεως, ἀλλὰ αὐριο - μεθαύριο, δὲ θὰ σ' ἀφήσουν νὰ μπεῖς στὴν Κλινικὴ σου . . . ἐσὺ δὲ θὰ πεῖς τίποτα, μὰ θ' ἀρρωστήσεις. Δὲ θέλω νὰ σὲ βλέπω καθισμένον ὅλη μέρα ἐδῶ μέσα, νὰ ξεφυλλίζεις περιοδικά . . . Φεύγω ἀπὸ καθαρὸ ἐγωισμό, καὶ τίποτ' ἄλλο. Μὴν πεῖς τίποτα . . .

(Σταματάει πάλι. Ξαναρχίζει)

Μὴν πεῖς πῶς δὲν ἔχεις ἀλλάξει. Ἐχ ε ι ς ! . . . Τὴν περασμένη βδομάδα, ἀνακάλυψες, «κρίνοντας ἐντελῶς ἀν-

τικειμενικά», δτι τὸ ποσοστὸ τῶν Ἑβραίων ἀνάμεσα στοὺς ἐπιστήμονες «δὲν εἶναι καὶ τόσο μεγάλο». «Ὅλα ἀρχίζουν μὲ κάτι τέτοιες ἀντικειμενικὲς διαπιστώσεις»... Καὶ γιὰτὶ μοῦ λὲς ὀλοένα δτι ποτὲ δὲν ἤμουνα τόσο φανατικὴ Ἑβραία ὅπως τώρα ; Καὶ βέβαια εἶμαι ! Ὁ φανατισμός, βλέπεις, εἶναι κολλητικὸς ! . . . ὦ, Φρίτς, τί κακὸ μᾶς βρῆκε !

(Σταματάει πάλι. Ξαναρχίζει)

Δὲ στὸ εἶπα πῶς θέλω νὰ φύγω, πῶς ἤθελα νὰ φύγω ἀπὸ καιρὸ, γιὰτὶ δὲν μπορῶ νὰ μιλήσω ὅταν σὲ κοιτάω, Φρίτς. Τότε, τὰ λόγια μοῦ φαίνονται τόσο ἀχρηστα καὶ μάταια . . . «Αὐτοὶ» ἔχουν ἀποφασίσει γιὰ ὅλα καὶ γιὰ ὅλους, τὸ ξέρεις. Ὅμως, τί τοὺς ἔχει πιάσει ; Τί θέλουν, π ρ α γ μ α τ ι κ ᾶ ; Τί τοὺς ἔκανα ἐγώ ; Ποτέ μου δὲν ἀνακατεύτηκα στὴν πολιτικὴ. Ψήφισα ἐγὼ τὸν Τέλμαν καὶ τοὺς ἄλλους κομμουνιστές ; Εἶμαι μιὰ ἀστή νοικοκυρά, μὲ ὑπηρεσία καὶ λοιπά . . . καὶ ξαφνικά, σοῦ λένε πῶς μονάχα οἱ ξανθὲς γυναῖκες ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι νοικοκυρὲς καὶ ἀστές ! . . . Τὸν τελευταῖο καιρὸ, σκέφτηκα πολλὰς φορὲς κάτι πού μοῦ εἶχες πεῖ πρὶν ἀρκετὰ χρόνια : πῶς ὑπάρχουν ἄνθρωποι «χρήσιμοι» καὶ ἄλλοι «λιγότερο χρήσιμοι», καὶ πῶς οἱ πρῶτοι ἔχουν δικαίωμα νὰ παίρνουν ἴσους ἀνταλλάγματα ὅταν εἶναι ἀρρωστοί, ἐνῶ οἱ δεῦτεροι δὲν ἔχουν. Κι ἐγώ, ἡ ἀνόητη, συμφωνοῦσα μαζί σου ! . . . Τώρα, φτιάξανε κι ἄλλες κατηγορίες τέτοιου εἴδους, κι ἐγὼ ἀνήκω στὴν κατηγορία τῶν ἀχρηστων. Καλὰ νὰ πάθω !

(Σταματάει πάλι. Ξαναρχίζει)

Ναι, φτιάχνω τίς βαλίτσες μου. Μὴν κάνεις πῶς δὲν κατάλαβες τίποτα, ὅλες αὐτὲς τίς μέρες . . . Φρίτς, μπορῶ νὰ ὑπομείνω τὰ πάντα, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα : νὰ μὴν κοιταγῶ-

μαστε στα μάτια, τις τελευταίες ώρες που μās μένουν. Αυτό δεν πρέπει να το καταφέρουν οι ψευτες που αναγκάζουν όλο τον κόσμο να λείει ψέματα... Πριν δέκα χρόνια, άμα έλεγε κανένας ότι δε φαίνομαι πώς είμαι 'Εβραία, έσύ άπαντούσες άμέσως: «Πώς, φ α ί ν ε τ α ι!» Καί χαιρόμouνα γι' αυτό. Ήταν τίμιο και ξεκάθαρο... Γιατί, λοιπόν, τώρα να κρυβόμαστε πίσω άπ' το δάχτυλό μας; Φεύγω, επειδή, αν μείνω, θα σε πάψουν από 'Αρχίατρο. Κι επειδή σου έχουν κιόλας κόψει την καλημέρα στην Κλινική, κι επειδή δεν κλείνεις μάτι, τις νύχτες... Μή μου πεις να μείνω. Φεύγω βιαστικά επειδή δε θέλω να μου πεις έσύ, μιá μέρα, να φύγω. Γιατί αυτό θα γίνει, άργά ή γρήγορα. Είναι ζήτημα χρόνου. Ο χαρακτήρας είναι ζήτημα χρόνου. Άντέχει περισσότερο ή λιγότερο, όπως και τα γάντια. Τα καλά κρατάνε πολύ, αλλά όχι για πάντα... Μή νομίζεις πώς είμαι θυμωμένη. Όχι, είμαι! Γιατί πρέπει έγώ να δείχνω πάντα «κατανόηση»; Τι κακό υπάρχει στο σχήμα της μύτης μου ή στο χρώμα των μαλλιών μου; Πρέπει να παρατήσω την πόλη όπου γεννήθηκα, για να μην είναι «αυτοί» υποχρεωμένοι να μου δίνουν κι έμένα βούτυρο!... Τι είδους άνθρωποι είσαστε; ναί, κ α ι σύ! Βρήκατε τη θεωρία των κβάντα, κι όμως κάθεστε και σās διατάζουν αυτοί οι κανίβαλοι... σās τάζουν πώς θα κατακτήσετε τον κόσμο, αλλά δε σās επιτρέπουν να κρατήσετε τη γυναίκα που θέλετε. Άπ' τη μιá, τεχνητή άναπνοή—κι άπ' την άλλη, θηλειά στο λαιμό!... Είσατε τέρατα ή ποδογλειφτες τεράτων!... Ναί, είμαι παράλογη, αλλά τί χρησιμεύει ή λογική σ' έναν τ έ τ ο ι ο κόσμο; Κάθεσαι εκεί και βλέπεις τη γυναίκα σου να φεύγει και δε λές λέξη. Οι τοίχοι έχουν αυτιά, ξ; Μά τι να τα κάνουν, άφοϋ δε μιλάει κανένας σας; Οι μισοί άκούνε κι οι

άλλοι μισοί σωπαίνουν. Στο διάβολο!... Ξέρω, κι έγώ έπρεπε να μη μιλάω. Όταν σ' άγαπούσα, δε μιλάγα. Σ' άγαπώ άληθινά... Δώσ' μου εκείνα τα έσώρουχα. Έχουν «σέξ άππήλ», θα μου χρειαστούν. Είμαι 36 χρονών, δε με πήρανε τα χρόνια, αλλά δεν μπορώ πια να κάνω πειράματα... Στην πρώτη χώρα όπου θα πάω, θα είναι άλλιώτικα από δω. Ο πρώτος άντρας που θα βρω, θα 'χει το δικαίωμα να με κρατήσει... Και μην πεις πώς θα μου στέλνεις χρήματα, ξέρεις πώς δε ν μ π ο ρ ε ι ς. Και μην κάνεις πώς πιστεύεις ότι αυτή ή ιστορία δε θα κρατήσει πάνω από τέσσερις εβδομάδες. Έδώ οι «ιστορίες» κρατάνε πολύ περισσότερο. Το ξέρω και το ξέρεις. Λοιπόν, μη μου πεις: «στο κάτω, κάτω, λίγες βδομάδες είναι αυτές», όταν θα μου δίνεις το γούνινο παλτό μου, που δε θα το χρειαστώ παρά τον άλλο χειμώνα... Κι άς μη μιλήσουμε για «ά τ υ χ ί α». Άς μιλήσουμε για ν τ ρ ο π ή... Ω, Φρίτς!
(Σταματάει. Άκούγεται μιá πόρτα. Φτιάχνεται βιαστικά. Μπαίνει ο Άντρας της)

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Τι κάνεις εκεί; Συγυρίζεις;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ: Όχι.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Γιατί φτιάχνεις βαλίτσες;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ: Φεύγω.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Τι θές να πεις;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ: Είχαμε συζητήσει πολλές φορές την περίπτωση να φύγω για λίγο. Δεν είναι και τόσο ωραία ή κατάσταση εδώ.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Άνοησίες.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ: Δηλαδή, πρέπει να μείνω;

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Ποϋ θές να πās;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ: Στο Άμστερνταμ. Μακριά από δω.

Ο ΑΝΤΡΑΣ: Μά δεν ξέρεις κανέναν εκεί.

- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Όχι.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Τότε, γιατί δὲ μένεις ; Ὅπωςδήποτε, δὲ φαντάζομαι νὰ φεύγεις ἐξαιτίας μου ;
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Όχι.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Ξέρεις ὅτι δὲν ἔχω ἀλλάξει—δὲν τὸ ξέρεις, Ἰουδήθ ;
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Ναί.
(*Τὴν ἀγκαλιάζει. Μένουν ἀμίλητοι ἀνάμεσα στὶς βαλίτσες*).
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Μήπως ὑπάρχει κάτι ἄλλο πού σὲ κάνει νὰ φεύγεις ;
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Ξέρεις πὼς ὄχι.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Ἴσως δὲν εἶναι καὶ τόσο κακὴ ἰδέα. Χρειάζεσαι ν' ἀλλάξεις λίγο ἀέρα. Ἐδῶ πνίγεται κανεὶς. Θὰ ἔρθω νὰ σὲ πάρω. Δυὸ μέρες πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα, θὰ νιώσω κι ἐγὼ πολὺ καλύτερα.
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Ναί, φυσικά.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Ἄλλωστε, αὐτὴ ἐδῶ ἡ ἱστορία δὲ θὰ κρατήσῃ γιὰ πολὺ. Ριζικὲς ἀλλαγές θὰ γίνουν, ἀπὸ κάπου, ἔτσι κι ἄλλιῶς. Ὅλο τὸ πράγμα θὰ σβήσῃ ὅπως μιὰ φλεγμονή... Ἦταν πραγματικὰ μιὰ ἀτυχία.
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Σωστά... Εἶδες τὸν Σέκ ;
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Ναί... Δηλαδή, στὶς σκάλες... Νομίζω ὅτι λυπᾶται πού διακόψανε σχέσεις μαζί μας. Ἦταν πολὺ ἀμήχανος... Ἀργὰ ἢ γρήγορα, θὰ καταλάβουν ὅτι δὲν μποροῦν νὰ μᾶς ταπεινῶνουν ἔτσι ἐμᾶς τοὺς διανοούμενους, ὅσο κι ἂν μᾶς μισοῦν. Οὔτε μποροῦν νὰ κάνουν πόλεμο μὲ ἄβουλα κνώδαλα... Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι τόσο ἀγύριστα κεφάλια, ὅταν τοὺς ἀντιμετωπίσεις σταθερὰ καὶ θαρραλέα... Τί ὥρα φεύγεις ;
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Στὶς 9 καὶ τέταρτο.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Καί... πού νὰ σοῦ στείλω χρήματα ;

- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Δὲν ξέρω... πῶστ-ρεστάντ στὸ Ἄμστερνταμ, ἴσως.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Θὰ πάρω εἰδικὴ ἄδεια. Διάβολε, δὲν μπορῶ νὰ στείλω τὴ γυναίκα μου στὸ ἐξωτερικὸ μὲ 10 μάρκα τὸ μῆνα! Τί κτηνωδία εἶναι ὅλα αὐτά! Νιώθω ἀπαίσιος.
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Ὅταν θὰ ῥθεις νὰ μὲ πάρεις, θὰ νιώσεις πολὺ καλύτερα.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Ἄ, νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ διαβάσει μιὰ ἐφημερίδα ὅπου νὰ ὑπάρχει κ ἄ τ ι ! πού νὰ λ ἔ ε ι κάτι!
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : Τηλεφώνησα στὴ Γερτρούδη. Θὰ σὲ φροντίσει.
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : Δὲν ἦταν καμιὰ ἀνάγκη—γιὰ λίγες ἐβδομάδες.
- Η ΓΥΝΑΙΚΑ : (*πού ξανάρχισε νὰ φτιάχνει τὶς βαλίτσες της*). Καὶ τώρα, μοῦ δίνεις τὸ παλτό μου, σὲ παρακαλῶ ;
- Ο ΑΝΤΡΑΣ : (*τῆς τὸ δίνει*). Στὸ κάτω—κάτω, λίγες βδομάδες εἶναι αὐτές.